

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piæ, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

De oratione dominica

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

lem deo, sed semetipsum exinanivit &c. Multi uidentur humiles exterius, sed interius tumidi sunt: e cōtra exterius tumidi, sed interius humiles sunt. Bona conscientia, quæ talem fert fructū, quæ semper intus seruat humilitatem.

Et inuenietis requiem animabus uestris.

Mat. 10.

Et alibi dicit, Nolite timere eos qui occidunt corpus, animā autem non possunt occidere. Sancti post tribulationem, requiem percepturi sunt.

Iugū em̄ meū suauē est, & onus meū leue.

Iugum ipsius suauē est. Quare suauē? aut quare leue? Quid quod docuit ipse, prius impleuit, sicut Lucas dicit: Quia cœpit Iesus facere & docere. Præcepit nobis humiles esse, ipse prius in semetipso humilitatem exhibuit, nullā rem iussit quam ipse non demonstraret. Solent etiam nonnulli magistri graua & importabilia discipulis iniungere, quod ipsi facere non ualent. Loquuntur ore, & opere destruunt, ideo discipulis graua uidentur: sed dominus talia non fecit. Iugum eius leue est. Sancti nanque quicquid in hoc seculo patiuntur, leue sustinent, quod iugum perfidi Iudæi portare noluerunt, dicentes: Disrumpamus uincula eorum &c. Ergo nec scientiā patris, nec filij, nec spiritus sancti, portare uoluerunt, dicentes: Scientiam uiarum tuarum nolumus.

Psal. 2,

SERMO DE ORATIONE dominica. Lucæ XI.

In illo tempore Dixit unus ex discipulis Iesu ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit Iohannes discipulos suos, & reliq.

Lucas euangelista refert, quia cum dominus ab oratione surrexisset, accessit ad eum unus ex discipulis eius, dicens: [Domine, doce nos orare, sicut & Iohannes docuit discipulos suos.] Quibus cum dixisset, Orantes autem nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt, qui putant in multiloquio se exaudiri, breuem quidem uerbis, sed plenam mysterij docuit orationem, dicens:

Sic ergo orabit, dicentes: Pater noster qui es in caelis &c.

In qua oratione septem specialiter petitiones commendantur, quarum tres priores ad futuram uitam pertinent, reliquae quatuor ad praesentem pertinere uidentur, propter futuram tamen accipiendam. Quod enim ait, [Sanctificetur nomen tuum, fiat uoluntas tua, sicut in caelo, & in terra.] ad futurae uitae beatitudinem pertinet. Quod uero subiungitur, [Panem nostrum quotidianum da nobis hodie,] etiam usque ad finem, ad praesentis uitae necessaria pertinere uideretur. Sed cuncta per ordinem uideamus. Ait enim: [Pater noster qui es in caelis.] Vbi considerandum est, quia cum singulis hanc orationem dicendam docuit, non dicimus, Pater meus singulariter, sed Pater noster pluraliter: ut intelligamus hanc paternitatem non ad naturam pertinere, sed ad gratiam. Haec enim dicit, imperator, hoc etiam miles: hoc dominus, hoc seruus: hoc diues, hoc pauper. Omnes aequaliter dicunt, Pater noster: quia non est personarum acceptor deus, sed in omni gente qui operatur iustitiam, acceptus est illi. Vbi reuera magna dignatio hominibus datur, ut dominum & creatorem

CCG

- suum, patrem audeant appellare. Siue certe, cum communiter patrem inuocandum esse docuit, spiritaliter nos fratres esse debere insinuat, iuxta illud quod ipse alibi ait: Omnes enim uos fratres estis.
- Mat. 23.** Qui enim unum inuocant patrem, unanimes debent habere fraternitatem, secundum illud quod
- Psal. 132.** per Psalmistam dicitur: Ecce quam bonum & quam iucundum, habitare fratres in unum. Cum uero deus ubique sit totus, ubique presens, specialiter in caelis esse dicitur, ubi angelorum agminibus uicinius apparet, & sublimius collaudatur. Vbi nobis innuit, quia, qui patrem nos habere gloria mur in caelis, iuste debemus uiuere in terri, ut quandoque terreno puluere exuti, ascendere mereamur in caelos, ubi patrem quotidie inuocamus. Quod uero subditur. [Sanctificetur nomen tuum:] cum nomen dei in se semper sanctum sit, in nobis sanctificari petimus, ut scilicet nos in quibus nomen eius inuocatum est, sancte & iuste uiuamus. Vnde diligentissime cauendum est, ne ad nos illa sententia terribilis dirigatur, qua dicitur: Vos polluitis nomen sanctum meum sed potius tales simus, ut ad nos pertineat, uel in nobis impleatur, quod ipse alibi dicit: Sancti estote, quia ego sanctus sum dominus deus uester. [Adueniat regnum tuum.] Regnum dei illud hic commemorat specialiter, quod uerurum est post uersatile iudicium, ubi regnabunt sancti cum domino in gloria, qui non permittunt modo regnare in suo mortali corpore peccata. Quales erant apostoli, quibus a domino dictum est:
- Luc. 22.** Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis: & ego dispono uobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum, ut sedeat super thronos

duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Hoc ergo regnum, uelimus nolimus, uenturum est. tamen si ad illud nos pertinere confidimus, totis uiribus ut ueniat, optare debemus. Dum uero subiugimus, [Fiat uoluntas tua,] cognoscimus quia non nostris uoluntatibus obtemperare, sed uoluntate dei in omnibus debemus quærere: ut iuxta admonitionem Apostoli, probantes quæ sit uoluntas dei bona & beneplacens & perfecta, hoc impleamus in opere, quod illius uoluntati placere fuerit comprobatum. Quod autem dicimus, [Sicut in cælo & in terra,] cæli nomine angelicam creaturam possumus accipere: terræ, humanam, cui dictum est: *Gen. 3.* Terra es, & in terram ibis. Et hoc petimus, ut sicut angeli eius uoluntatem faciunt in cælo, ita & nos faciamus in terris. ¶ Siue aliter cælo nomine iustos accipimus, de quibus scriptum est, Cæli enarrant gloriam dei: terræ nomine, peccatores, Et cum dicimus, [Fiat uoluntas tua sicut in cælo & in terra.] hoc petimus: sicut iusti eius faciunt uoluntatem, ita ad eius uoluntatem sequendâ conuertant etiam peccatores. Vel certe cæli nomine ecclesiam, terræ uero, incredulos & paganos possumus accipere. Et cum dicimus, [Fiat uoluntas tua &c.] hoc petimus, ut etiam increduli & pagani conuertantur ad fidem. *Rom. 12.* *Psal. 18.*

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. ¶ Panis quotidianus ad uictum pertinet & uestitum, quibus secundum Apostolum contenti esse debemus, in quibus uerbis spontanea paupertas poscitur. Quoniã sicut dominus ait: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Qui enim panem quotidianum petit super-

fluitatem diuitiarum nō querit. Hodie uero cum dicitur, omne tempus uitæ præsentis significat. Qui ergo dicunt, [panem nostrum quotidianum da nobis hodie,] iubentur de crastino non cogitare, uel certe, quia iuxta domini uocem, non in toto pane uiuit homo, sed in omni uerbo quod proce-

Matt. 4. dit ab ore dei. Cum enim dicimus, panem nostrum, hoc oramus, ut animæ cibum spiritalem tribuat, id est, uerbum dei. Et sicut quotidie morituræ carni carnale tribuit alimentum, sic animæ sine fine

Matt. 5. uicturæ tribuat esurie uerbū dei: quæ beati (ut dñs ait) qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quia ipsi saturabuntur. Sine aliter, Cum dicimus, [panem nostrum quotidianum da nobis hodie,] possumus de perceptione eucharistiæ accipere, de acceptione corporis & sanguinis domini. Et hoc oramus ut quia sine peccato esse non possumus, sic nobis uitam præsentem tribuat sine crimine transire, ut ab eucharistiæ perceptione non separemur.

Et dimitte nobis debita nostra.

Mar. 18. Quod debitum in scripturis ad peccatum pertinet, illa parabola euangelij indicat, ubi seruus quæ decem millia talenta debebat, ad unam petitionem imperauit absolutiōem. Cum ergo dicimus, [Dimitte nobis debita nostra] hoc precamur, ut dimittat nobis peccata nostra, quod sine dubio non negabit, si nos fecerimus quod subditur:

Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Regulam enim dimittendi peccata nostra in nobis ipsis habemus, ut sicut uolumus nostra a deo dimitti nobis peccata, sic dimittamus & proximis quæcumque in nobis peccauerint. Et sicut no-

lumus post peccatum benignū inuenire deum, sic
 nos his qui in nobis peccauerint, clementes simus
 & benigni, propter illud quod dominus ait: Cum
 stabitis adorādum, dimitte si quid habetis aduer
 sus aliquem, ut & pater uester qui in cælis est, di
 mittat uobis peccata uestra. Vbi & discretio ne
 cessaria est, ut discernamus quia alia sunt peccata
 quæ in nobis fratres committunt, & alia quæ in de
 um: scilicet cū in nobis peccauerint, facile dimit
 tamus: cum uero in deum, nō sine castigatione uel
 correptione: uel si necessitas fuerit, districtiorem
 adhibeamus disciplinā. Peruerso enim itinere gra
 ditur, qui in se peccatibus uindictam, et his qui in
 deum peccant, exhibet patientiam. ¶ Notandum
 autem quia non solum per baptismum, sed etiam
 post baptismū, alijs modis in ecclesia remissio tri
 buitur peccatorum. Septem enim modis remissio
 peccatorum dari creditur, primo, per baptismum
 sicut dominus ait: Qui crediderit & baptizatus fu
 erit, saluus erit. Secundo per pœnitentiā, de qua do
 minus alibi ait: Pœnitentiam agite, appropinqua
 bit enim regnum cælorum &c. Tertio fit per elee
 mosynam, iuxta quod dñs alibi ait: Date eleemo
 synam, & ecce omnia munda sunt uobis. Quarto
 fit per indulgentiam proximorum, de qua domi
 nus dicit: Si dimiseritis hominibus peccata eorū,
 & pater uester cælestis dimittet uobis peccata ue
 stra. Quinto per correptionem uere charitatis, de
 qua per iacobum apostolum dicitur. Qui conuer
 ti fecerit peccatorē ab errore uix suę, saluabit ani
 mam eius a morte, & operiet multitudinem pec
 catorū. Sexto fit per assumptionē corporis & san

Mar. 12.

Mar. 16.

Matt. 4.

Luc. 12.

Matt. 6.

Iaco. 5.

- Lib. Cal. Soc. Paderborn. 99. 169.*
 Lucę. 22. mentum discipulis traderet, ait: Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine, qui pro uobis & pro multis effunderur in remissionem peccatorum. Hoc facite quotiescunq; feceritis, in meam commemorationem. Septimo uero fit per sanguinis effusionem in martyrio, sicut angeli uoce in Apocalypsi dicitur: Isti sunt qui uenerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine agni. In eo quod subditur,

Et ne nos inducas in tentationem,

- hoc petimus, ne nos permittat incidere in tentationem. Quasi enim deus nos in tentationem inducere dicitur, quando a tentatione non liberat, sicut de Pharaone dictum est: Ego indurabo cor Pharaonis, cum nihil aliud sit deo indurare, nisi a duritia non liberare. Quapropter considerantes fragilitatem nostram, cordis uocibus supplicemus, ne nos inducat in tentationem, sed iuxta Apostoli sententiam, faciat cum tentatione etiam prouentum, ut possimus sustinere. Quod uero subdimus,

Sed libera nos a malo,

- uel generaliter ab omni quod malum est, nos liberari petimus, uel specialiter a diabolo, qui est inuentor omnium malorum. De quo alibi dominus ait: Omnis qui audit uerbum regni, & non intelligit, uenit malus & rapit. Ab huius ergo malitia nequaquam possumus liberari, nisi per eius adiutorium, qui ait: Nemo bonus nisi solus deus, qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Mar. 10.